

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE IRAK CUMHURİYETİ ARASINDA
HUKUKİ VE ADLİ İŞBİRLİĞİ SÖZLEŞMESİ

Türkiye Cumhuriyeti ile Irak Cumhuriyeti Hükümetleri, ülkeleri arasında adli alandaki işbirliğini güçlendirmek arzusuyla hukuki, ticari ve cezai konularda adli yardımlaşma, suçluların iadesi, hükümlü kişilerin nakli ve adli kararların tanınması ve tenfizi konularında bir sözleşme aktolunmasını kararlaştırmışlar ve aşağıdaki hükümler üzerinde anlaşmışlardır

BÖLÜM I

ADLİ YARDIMLAŞMA KAPSAMI

Madde 1

Akit Taraflardan birinin vatandaşları, diğer Taraf ülkesinde bu Devletin vatandaşlarının tabi olduğu şartlarda, hak ve menfaatlerinin müdafaası için mahkemelere serbestçe müracaat hakkına sahiptirler. Hukuki korumadın aynı şekilde yararlanırlar.

Akit Taraflardan birinin vatandaşlarından diğer Taraf ülkesinde yabancı olmak, ikâmetgahı veya mensi olmamak gibi nedenlerle her ne ad ile olursa olsun kefalet veya teminat akçesi istenilemez. Aynı kural yargılama giderlerinin karşılanması içinde geçerlidir.

Madde 2

Yukarıdaki maddenin hükümleri, Akit Taraflardan birinin toprakları üzerinde, bu Akit Tarafın Anayasasına ve kamu düzenine uygun olarak teşekkül etmiş bulunan veya teşekkülüne müsaade edilmiş olan bütün tüzel kişiler içinde uygulanır. Bu tüzel kişilerin dava ehliyeti, merkezleri Akit Taraflardan hangisinin toprakları üzerinde bulunuyorsa o Akit Tarafın mevzuatına göre belirlenir.

Madde 3

Akit Taraflardan birinin vatandaşları, diğerinin topraklarında, bu Akit Tarafın vatandaşlarının tabi olduğu aynı şartlarda adli müzaheretten faydalanılır.

Madde 4

Adli müzaheret taleplerine, talep eden kişinin mutad ikametgahının bulunduğu yerin yetkili makamlarından verilen maddi durumunun gayet zayıf olduğunu gösterir bir belge eklenir.

Talep eden kişi 3 üncü bir Devlette ikamet etmekte ise o ülkedeki kendi diplomatik veya Konsolosluk Temsilciliğinden verilen maddi durumunu gösterir belge eklenir.

Yardım talep edilen Akit Tarafın ilgili makamları yardım talep edenin özellikle Talep Edilen Tarafın ülkesinde ikamet etmekte ise yardım talep eden kişinin vatandaşı olduğu Akit Tarafın ilgili makamlarından talep eden kişinin mali durumu hakkında ek bilgi isteyecektir ve talebe ilişkin zorluklar ile bu konuda alınan karar hakkında bilgi verecektir.

Madde 5

Adli müzaheret talepleri ve bunları tevsik eden belgeler, Akit Tarafların Adalet Bakanlıklarına diplomatik yoldan gönderilir.

Madde 6

Yetkili makamların adli müzaheret taleplerini iletme, kabul etmek ve karara bağlamak konularındaki tüm işlemler ücretsizdir.

Adli müzaheret taleplerinin bildiri, öncelikle yerine getirilir.

Madde 7

1.Akit Taraflar, ticarî, hukukî ve ahvali şahsiye konularında karşılıklı olarak adli yardımlaşmayı taahhüt ederler.

2.Adli yardımlaşma, adli belge ve evrakın tebliği ile davacı ve davalı, tarih ve bilirkişilerin dinlenmesine ilişkin istinabe taleplerinin yerine getirilmesini kapsar.

3.Akit Tarafların Adalet Bakanlıkları işbu maddenin 1. ve 2 fıkralarında belirtilen hususları yerine getirecek yetkili makamı tayin eder. Adli yardımlaşmaya ilişkin evraklar diplomatik veya konsolosluk temsilcilikleri yoluyla Adalet Bakanlıklarına ulaştırılır.

4.Bu Sözleşme uyarınca gönderilen her türlü talep belgeleri, tasdik ve benzeri formalitelerden muaftır.

5. Belgeler bunu vermekle yükümlü makamların imza ve mühürlerini taşıyacak, çoğaltılması sözkonusu ise, aslına uygunluğu yine aynı makamca onaylanacaktır.

Belgenin doğruluğu hakkında ciddi kuşklar bulunması halinde, tevsiki yetkili makamlar aracılığı ile gerçekleştirilecektir.

Madde 8

Akit Taraflardan herbiri diğer Akit Tarafta mukim vatandaşlarına, kendi diplomatik veya konsolosluk memurları aracılığıyla, doğrudan adli ve adli olmayan belgeleri tebliğ edebilirler.

Madde 9

Talep Edilen Akit Taraf kendi yasalarında öngörülen biçimde tebligatı yaptırır.

Madde 10

Şayet belgenin muhatabının adresi veya kimliğine ilişkin bilgiler yetersiz ise, talepte bulunulan makam, talepte bulunan makamlardan ilgili şahsı belirlemek veya meskeninin tesbitine yardımcı olmak amacıyla munzam bilgiler isteyebilir.

Madde 11

Adli veya adli olmayan bir tebligatın yerine getirilmesi veya benzeri işlemler yapılması sebebiyle, tebligatı yapan ülke makamlarınca hiçbir masraf talep edilemez.

Madde 12

Akit Taraflardan birinin adlî makamları, hukuki, ahval-i şahsiye ve ticarî konularda görevli buldukları bir davaya ilişkin olarak, diğçer Akit Tarafın adlî makamlarına ya görevli buldukları davanın ikmâlini ya da şahit dinlenmesini, keşifte bulunulmasını ve diğçer adlî işlemlere girişilmesini istinabe yoluyla talep edebilir.

Madde 13

a. İstinabe aşğıdaki hususları ihtiva eder:

b. Talepte bulunan ve mümkünse, talepte bulunulan makamı,

c. Tarafların ve gereğinde temsilcilerinin kimliğı ve adresi,

d. Davanın konusu ve olayların kısa bir özeti,

e. Yapılacak adlî işlemleri,

Gerektiğı takdirde, bunun dışında istinabe evrakı aşğıdaki hususları ihtiva eder.

e. Dinlenmesi istenen şahısların adları ve adreslerini,

f. Dinlenecek kişilere tevcihi istenen sorular veya bilgi alınması istenen olayları,

g. İncelenecek belgeler ve diğçer nesnelere,

h. Aşğıdaki 14. maddeye uygun olarak yerine getirilmesi istenen özel şekilleri.

Madde 14

İstinabeyi yapan Talep Edilen Tarafın yetkili adli makamı, takip edilecek usul ve uygulanacak zorlayıcı tedbirler bakımından kendi ülkesinin kanunlarını uygular.

Bununla beraber, talep edilen adli makamın azık istemi üzerine, talep edilen makam, bağlı bulunduğu devletin kanununa uygun özel bir biçimde istinabeyi yerine getirebilir.

Madde 15

Talepte bulunan makam ister ise, ilgili tarafların ve gereğinde temsilcilerinin katılabilmelerini sağlamak amacıyla, istinabelin yapılacağı tarih ve yer hakkında kendisine bilgi verilir,

Madde 16

Talepte Bulunulan Tarafın yetkili makamı, özellikle talebin, Sözleşmenin işbu bölümünün kapsamına girmediğini ileri sürerek, sözkonusu bölüm hükümlerine riayet edilmediği kanaatini taşıması halinde talepte bulunan makama, talep aleyhinde belirtilen sebepleri tasrih ederek derhal bilgi verir.

Madde 17

Talepte bulunulan makam, ancak aşağıda belirtilen hallerden birini ileri sürerek istinabenin yerine getirilmesini reddedebilir.

- Şayet, Talep Edilen Taraf, istinabenin yerine getirilmesi adli makamların selahiyetine girmiyor ise,

- Şayet, istinabenin yerine getirilmesi, Talepte Bulunulan Tarafın egemenliğine, güvenliğine, kamu düzenine aykırı ise,

İstinabe, tamamen veya kısmen yerine getirilmediği takdirde, talep eden makam derhal bilgi sahibi kılınır ve sebepleri kendisine bildirilir.

Madde 18

İstinabenin yerine getirilmesi, Talepte Bulunulan Tarafın hizmetleri açısından, hiçbir ödemeye veya hangi nam altında olursa olsun hiçbir vergi ve harca tabi değildir.

Bununla beraber,Talepte Bulunulan Tarafın,Talepte Bulunan Tarafın talebi üzerine özel bir usulde yapılmasını gerektiren uygulamadan doğan masrafları talep etmek hakkı vardır.

Yaklaşık meblağa ilişkin olarak talepte bulunulan makamın istemi üzerine, masrafların ödenmesi, istinabeye ekli yazılı bir taahhüt ile taraflar tarafından garanti edilebilir. Masrafların dökümü, istinabenin yerine getirildiğine ilişkin belgelere eklenir.

Madde 19

Adli makamlar nezdinde, isbatın kolaylaştırılmasını teminen, iki tarafın Adalet Bakanlıkları talep üzerine adli kararların birbirlerine ücretsiz gönderilmesini isteyebilecekler ve ülkelerindeki mer'î kanunlara ilişkin bilgileri karşılıklı olarak teati edeceklerdir.

Madde 20

Taraflardan birinin topraklarından düzenlenmiş resmi belgeler, kamu düzenine uygun olmak kaydıyla, diğer tarafın toprağında da,bu tarafın toprağında tanzim edilmiş benzer belgeler gibi, aynı isbat kuvvetine sahiptir.

Madde 21

Akit Taraflardan birinin topraklarında, yetkili makamlar8ca düzenlenen resmi mühürü havi belgeler, diğer Tarafın topraklarında geçerli sayılmak için, taktik işleminden muaftır.

Madde 22

Bu bölümde belirtilen adli yardım talepleri, Talepte Bulunan Tarafın dilinde iki nüsha olarak tanzim edilir. Ayrıca, evrakın Talapte Bulunulan Tarafın dilinde iki nüsha çevirisi de eklenir.

Madde 23

1.Cezalandırılması, yardım isteyen Tarafın adli makamlarının yetkisi içinde bulunan suçlarla ilgili adli işlemler dolayısıyla, Akit Taraflar, işbu bölümdeki hükümler dairesinde birbirlerine karşılıklı olarak en geniş şekilde yardımda bulunmayı taahhüt ederler.

2. Cezaî konularda adlî yardımlaşma özellikle, hazırlık tahkikatı işlemlerinin yerine getirilmesi, sanık,tanık ve bilirkişi ifadelerinin alınması, arama, eşya zaptı, ceza kovuşturmasına ilişkin belge ve eşyaların teslimi ve aynı şekilde kararlar ile belgelerin tebliği gibi hususları kapsayacaktır.

Madde 24

a. Talebin ilişkin olduğu suçlar, yardım istenen Tarafça, siyasi veya münhasıran askeri suçlarla yahut vergi ve resim, gümrük ve kambiyo suçları ile ilgili kabul edilmekte ise,

b. Yardım istenen Taraf, talebin yerine getirilmesini egemenliğine, güvenliğine veya kamu düzenine hanel getirecek nitelikte görüyorsa,

Adli yardımlaşma red edilebilir.

Madde 25

1. Yardım istenen Taraf, bir ceza davasına ilişkin olarak, yardım isteyen Taraf adli makamlarınca kendisine iletilen ve konusu itibariyle 23. maddenin 2. paragrafındaki işlemlere taallük eden istinabe taleplerini kendi mevzuatına uygun şekilde yerine getirecektir.

2. Yardım isteyen Taraf, tanıkların veya bilirkişilerin yeminli ifade vermelerini arzı ettiği takdirde, bunu açıkça talep edecek ve yardım istenilen Taraf, mevzuatı bunu engellemekte ise talebi yerine getirecektir.

3. Yardım istenilen Taraf, talep olunan dosya veya belgelerin azalarına uygunluğu tasdik edilmiş suretlerini veya fotokopilerini, göndermekte iktifa edebilir. Bununla birlikte yardım isteyen Taraf asıllarının gönderilmesini açıkça talep etmekte ise yardım istenilen Taraf bu talebi imkan nisbetinde yerine getirecektir.

4. Yardım İsteyen Taraf, sağlanan bilgiler, ancak talebin taallük ettiği işlemler dolayısıyla adli makamlar tarafından kullanılabilir.

Madde 26

Yardım isteyen Taraf, açıkça talep ettiği takdirde, yardım istenen Taraf, istinabenin yerine getirileceği yer ve tarihi kendisine bildirecektir. İlgili makamlar ve kişiler, yardım istenen Tarafın rıza göstermesi halinde istinabenin yerine getirilmesi sırasında hazır bulunabilirler.

Madde 27

1.Yardıml istenilen Taraf, gönderilmesi talep olunan eşya, dosya veya belgelerin teslimini, görülmekte olan bir dava dolayısıyla bunlar kendisine gerekli buldukları takdirde erteleyebilir.

2. Yardıml istenilen Taraf, açıkça vazgeçmemiş ise, bir istinabe talebi ile ilgili olarak gönderilmiş olan eşyalarla, dosya ve belgelerin asılları, yardıml isteyen Devlet tarafından, mümkün olan süratle yardıml istenilen Devlete iade edilecektir.

Madde 28

1.Yardıml istenilen Taraf, bu amaçla yardıml isteyen Taraf tarafından kendisine gönderilen adli belgeleri ve kararları tebliğ edecektir.

2.Bu tebliği, adli belgenin veya kararın sadece muhatabına tevdi suretiyle yerine getirilebilir.

Tebliğat, istenilen Taraf mevzuatına uygun olarak yapılacaktır.

2. Tebliğatın yapıldığına dair isbat belgesi, tarihli ve muhatap tarafından imzalanmış alındı makbuzuyla veya yardıml istenilen Tarafın, tebliğlin vukuunu, şeklini ve tarihini belirten bir bildirisini şeklinde olacaktır. Bu belgelerden biri veya diğeri yardıml isteyen Tarafa derhal iletilecektir. Tebliğatın yapılması mümkün olmadığı takdirde yardıml istenilen Taraf, bunun sebebini yardıml isteyen Tarafa hemen bildirecektir.

3. Mahkeme önüne çıkmaya ilişkin celpnameler, bu kişilerin mahkeme önüne çıkmaları için tesbit olunan tarihten asgari olarak iki ay önce yardıml istenilen Tarafa gönderilmiş olmalıdır.

4. Akit Tarafların kendi vatandaşlarına diplomatik veya konsolosluk temsilcilikleri vasıtasıyla zorlamada bulunmaksızın tebliğat yapma hakkı mahfuzdur.

Madde 29

1. Yardıml isteyen Taraf, bir tanık veya bilirkişinin kendi adli makamları önüne bizzat çıkmasını özellikle gerekli addediyorsa, bu hususu celpnamenin tebliği ile ilgili talebinde belirtecek ve yardıml

istenilen Taraf bu tanık veya bilirkişiyi sözkonusu adli makamlar önüne çıkmaya davet edecektir.

2. Yardım istenilen Taraf, tanığın veya bilirkişinin cevabını yardım isteyen Tarafa bildirecektir. İşbu maddenin 1 inci fıkrasında öngörülen halde talepname veya celpname, ödenecek tazminatın, yol ve ikâmet giderlerinin yaklaşık miktarını ihtiva edecektir.

Madde 30

1. Yardım istenilen Tarafça, tanık sıfatıyla veya yüzleştirmek amacıyla mahkeme önüne bizzat çıkması istenilen kişi, istenilen Taraf ülkesinde tutuklu bulunmakta ise, yardım istenilen Tarafça belirtilen süre içinde geri gönderilmek ve uygulanabileceği ölçüde 33.maddenin hükümleri saklı kalmak şartıyla, ifadesinin alınacağı ülkeye geçici olarak gönderilecektir. Bu gönderme talebi aşağıdaki hallerde red olunabilir.

a. Tutuklu kişinin gönderilmesine rıza göstermemesi;

b. Yardım istenilen Tarafın ülkesinde yürütülen bir ceza davasında tutuklu kişinin hazır bulunmasının zorunlu olması;

c. Gönderilmesinin tutukluluk süresini uzatacak nitelikte bulunması;

d. Tutuklu kişinin yardım isteyen Tarafın ülkesine gönderilmesine mani diğer zorunlu sebeplerin mevcudiyeti,

2. Yardım istenilen Taraf gönderilen kişinin serbest bırakılmasını istemediği takdirde, bu kişi yardım isteyen Taraf ülkesinde kişinin serbest bırakılmasını istemediği takdirde, bu kişi yardım isteyen Taraf ülkesinde tutuklu olmaya devam edecektir.

Madde 33

1. Uyuşu ne olursa olsun, bir celp üzerine yardım isteyen Tarafın adli makamları önüne çıkacak olan tanık veya bilirkişi, yardım isteyen Tarafın ülkesine girdiği tarihten önceki fiil veya mahkumiyetleri dolayısıyla yardım isteyen Taraf ülkesinde kovuşturmayaya tabi tutulamaz, tutuklanamaz ve şahsi hürriyeti herhangi bir süreyle kısıtlanamaz.

2. Aleyhine kovuşturma konusu teşkil eden fiiller sebebiyle yardım isteyen Tarafın adlî makamları önünde ifadesi alınmak üzere celpedilen bir kişi, uyruğu ne olursa olsun, yardım isteyen Tarafın ülkesine girdiği tarihten önceki ve celpnamede sözü edilmeyen fiil veya mahkumiyetleri dolayısıyla kovuşturmaya tabii tutulamaz, tutuklanamaz ve şahsi hürriyeti herhangi bir sureile kısıtlanamaz.

3. Yardım isteyen Taraf ülkesinde adlî makamlarca, hazır bulunması gerekli sayılma-dığ. 'linlen ilibaren onbeş p.ün içinde, tanık, bilirkişi veya kovuşturulan kişinin, terketmek imkanına sahip olmasına rağmen bu ülkede ikamet etliği veya terkedip c'.c geri döndüğu takdirde, işbu maddede öngörülen dokunulmazlığı sona erecektir.

Madde 34

1. Bir ceza davası için gerekli olup da, yardım isteyen Taraf adlî makamlarınca talep edilecek adlî sicil kayıtlarının suretleri ve bu kayıtlara ilişkin bülüm bilgiler, yardım istenilen Tarafça, kendi adlî makamlarının benzeri hallerde sağlayabilecekleri ölçüde yardım isteyen Tarafa gönderilecektir.

2. İşbu maddenin 1 .nci paragraf;..dü öngörülenlerin dışındaki hallerde, benzeri talepler yardım islenilen Taraf mevzualı çerçevesinde yerine getirilecektir.

3. Akil Taraflardan herbiri, diğer Tarafa, bu Taraf vatandaşlarına ait olup adlî sicile işlenmiş bulunan ceza mahkumiyetleri hakkında bilgi verecektir.

Madde 35

1. Yardımlaşma talepleri aşağıdaki hususları ihtiva edecektir.

a. Talebi yapan makam;

b. Talebin konusu ve gerekçeleri;

c. Mümkün olduğu ölçüde, ilgili kişinin kimliği ve uyrukluğu ve,

d. Adlî belgelerin tebliği istendiği takdirde, muhatabın isim ve adresi veya kimliğinin adresinin teshili için mümkün olduğu kadar geniş bilgilerle tebliği islenilen belgenin mahiyetine ait malumat.

2. İstinabe talepleri ayrıca isnat olunan suça ilişkin bilgileri ve olayların kısa bir izahını kapsayacaktır.

Madde 36

Akit Tarafların adlî makamları birbirleriyle her iki Tarafın Adalet Bakanlığı aracılığıyla temas kuracaklardır. Gerekli görüldüğü takdirde haberleşme diplomatik kanaldan yapılabilecektir.

Madde 37

Adlî yardım taleplerini yardım isteyen Taraf dilinde düzenlenecektir. Bununla birlikte 28. maddenin 4. paragrafı mahfuz kalmak şartıyla bu talepler ve bunların ekindeki belgelere yardım istenilen Taraf dilinde onaylanmış tercüme eklenmelidir.

Madde 38

İstinabe talepleri ve bunların ekindeki belgeler, yetkili makamın imza ve resmi mü-hürünü veya bu makamın onayını ihtiva edecektir.

Madde 39

1. Yardım istenilen Taraf, adlî yardım talebini yerine getirmesi mümkün olamamış veya talebin yerine getirilmesini red etmiş ise, zaman geçirmeksizin durumu ve yerine getirmeme nedenlerini yardım isteyen tarafa bildirecektir.

2. Yardım istenilen makam talebin yerine getirilmesi konusunda yetkili bulunmadığı takdirde adlî yardım talebini re'sen yetkili makama iletacaktır. Bu durumdan yardım isteyen Tarafa bilgi verilecektir.

Madde 40

32. madde hükümleri mahfuz kalmak şartıyla, istinabeler dahil yardım taleplerinin yerine getirilmesi, yardım istenilen Devlet ülkesinde bilirkişilerin müdahalesinin ve 30. madde gereğince tutuklu kişilerin naklinin doğurduğu masraflar dışında hiçbir masrafın ödenmesini gerektirmez.

Madde 41

1. Akil Taraflar, yardım isteyen Taraf ülkesinde bir suç işleyen kendi vatandaşları haklarında iç mevzuatlarına uygun olarak ve diğer Tarafın talebi üzerine, ceza kovuşturması yapmayı taahhüt ederler.

2. Kovuşturmanın devralınmasına ilişkin talebe suçla ilgili mevcut olan sübut belgeleri eklenecektir.

3. Yardım istenilen Taraf, ceza kovuşturması sonucundan yardım isteyen Tarafa bilgi verecek, kesinleşmiş bir karar ittihaz olunduğu takdirde bir suretini gönderecektir.

Madde 43

Akit Tarafların yetkili makamları, diğer Tarafın bir vatandaşının adlî makamlarca tutuklanması halinde bu Tarafın Diplomatik veya Konsolosluk temsilciliklerini en kısa süre içinde keyfiyetten haberdar edeceklerdir.

Bu Taraf vatandaşının, Konsolosluk görevlisinin huzurunda açıkça karşı çıkması hali müstesna olmak üzere, diplomatik veya konsolosluk görevlileri bu vatandaşlarını ziyaret etmek, kendisiyle görüşmek ve haberleşmek ve mahkemede temsil edilmesini sağlamak hakkını haiz olacaklardır.

BÖLÜM II

SUÇLULARIN İADESİ

Madde 43

Akit Taraflar, aşağıdaki maddelerde tayin olunan kaide ve şartlar dairesinde, iki Taraftan birisinin ülkesinde bulunan ve diğer Taraf adlî makamlarınca haklarında kovuşturma yapılan veya mahkûmiyetlerine karar verilmiş olan şahısların karşılıklı olarak iadelerini taahhüt ederler.

Madde 44

Aşağıdaki fiiller suçluların iadesini istilzam edecektir:

a. Her iki Tarafın mevzuatına göre yukarı haddi en az bir sene müddetle hürriyeti bağlayıcı veya daha

ağır bir cezayı müstelzim suç teşkil eden fiiller.

b. Hükmolunan hürriyeti bağlayıcı ceza en az altı ay süreli olmak kaydıyla, işbu maddenin (a) bendinde öngörülen suçlar dolayısıyla, yardım isteyen Taraf adi? makamlarınca ittihaz olunan mahkûmiyet kararları,

c. İade talebi yardım isteyen Taraf ve yardım istenilen Tarafça mevzuatına göre hürriyeti bağlayın bir cezayı müstelzim müteaddit fiillere taallük etmekle birlikte, bunlardan bazıları ceza sürelerine ait şartları haiz olmadıkları takdirde, yardım istenilen Taraf bu sonuncu suçlar için.dahi iadeyi kabul etmek serbestisine sahip olacaktır.

Bununla beraber, yardım isteyen Taraf mevzuatında öngörülen veya hükmolunan ceza, yardım istenilen Taraf mevzuatında öngörülen cezalar meyanında bulunmalıdır.

Madde 45

Aşağıdaki hallerde iade talebi kabul edilmeyecektir:

1. İadesi istenilen kişi, yardım istenilen Tarafın vatandaşı ise, (vatandaşlık durumu iade talebine konu teşkil eden suçun işleniş tarihine göre tesbit olunacaktır). Bununla birlikte, yardım istenilen Taraf, ceza kovuşturması yapılması amacıyla meseleyi yetkili makamlarına intikal ettirecektir. Bu çerçevede yardım istenilen Taraf yardım isleyen Tarafta yapılan tahkikat sonuçlarına göre işlem yapacaktır;

2. İade talebine esas olan suç, yardım istenilen Tarafça siyasi bir suç ise, iki Taraftan birisinin Devlet Başkanına veya ailesi efradından birisinin hayatına kastedilmesi siyasi bir suç sayılmayacaktır;

3.İade talebine esas olan suç, münhasıran askeri bir suç niteliğinde ise,

4. İade talebine konu teşkil eden suç, yardım istenilen Tarafın kısmen veya tamamen kendi ülkesinde veya bu Tarafın kazai yetkisine tabi bir mahalde işlenmiş ise;

5. İade talebine esas olan suç dolayısıyla yardım islenen Tarafta nihai bir karar veya takipsizlik kararı yahut men'! muhakeme kararı ittihaz edilmiş ise;

6. Talebin alındığı tarihte yardım isteyen Taraf veya yardım istenilen Taraf mevzuatına göre dava veya ceza zamanaşımı gerçekleşmiş ise;

7.Yardıml isteyen Tarafda veya ülkesi dışında bir yabancı tarafından işlenen suçlarla ilgili olarak ceza kovuşturması yapılması için kazai yetkisinin bulunması kaydıyla, yardım istenilen Tarafda genel af ilân edilmiş ise.

Madde 46

İade talebine konu olan suç dolayısıyla yardım istenilen Tarafda ceza kovuşturması yapılmakta ise iade talebi red olunabilecektir.

Madde 47

İade talebine konu olan fiil, istenilen şahıs hakkında, ırkı, dini veya siyasi kanaati sebebiyle, bir ceza kovuşturması amaçlıyor ise, iade kabul edilmeyecektir.

Madde' 48

1. İade talebi yazılı olarak yapılacak ve diplomatik kanaldan gönderilecektir.

2. İade talebine aşağıdaki belgeler eklenecektir :

a. Yardım isteyen Tarafın kanunlarına uygun olarak isdar edilmiş bir mahkûmiyet kararının veya tevkif müzekkeresinin yahut aynı tesiri haiz diğer bir belgenin aslı veya onaylanmış sureti;

b. İade talebine konu teşkil eden fiillerin işleniş şeklini, işlendikleri yer ve tarihi, hukuki tavsiflerini ve bunlara uygulanacak kanuni hükümlerle bu kanun metinlerinin bir suretini muhtevi belge;

c. İstenilen şahsın mümkün olduğu kadar sarih eşkali ile hüviyetini ve milliyetini tesbite yarayacak diğer bütün malûmat.

Madde 49

1. Müstacel hallerde yardım isteyen Tarafın adli makamları talep olunan şahsın iade amacıyla tutuklanmasını isteyebilirler.

2. Tutuklama talebinde 48. maddenin 2. paragrafının (a) bendinde öngörülen belgelerden birisinin mevcudiyeti zikredilecektir. Bu talep ayrıca, işlenen suçun mahiyetini, verilmesi muhtemel veya hükümlenmiş cezayı, suçun işlendiği tarih ve zamanı, bunlardan başka istenilen şahsın hüviyetinin ve bulunduğu yerin tesbitine yarayacak mümkün olan ölçüde geniş malûmatı ihtiva edecektir.

3. Tutuklama talebi, yardım istenilen Taraf adlî makamlarına doğrudan posta veya telgraf ile yahut yazıya dönüşebilen başka bir vasıtayla iletilecektir.

4. Talebin işbu bölüm hükümlerine uygun bulunması halinde, yardım istenilen Taraf adlî makamları kendi iç mevzuatları dairesinde gereğine tevessül edeceklerdir.

Madde 50

1. Tutuklamadan itibaren yirmi günlük bir süre içinde, iade taleptimesi ve 48. maddenin 2. paragrafında belirtilen belgeler yardım istenilen Tarafa gönderilmediği takdirde, muvakkat tutuklamaya son verilebilir.

2. Tutuklama hiçbir surette, tutuklama tarihinden itibaren altmış günden fazla olamaz.

3. Geçici olarak serbest bırakma her zaman mümkündür. Ancak, yardım istenilen Taraf, istenilen şahsın kaçmasına mani olmak için gerekli addettiği bütün tedbirleri alacaktır.

4. Serbest bırakma, iade talebinin ahiren vürudu halinde yeni bir tutuklamaya ve iadeye mani teşkil etmeyecektir.

Madde 51

Yardım istenilen Taraf, işbu bölümde öngörülen tüm şartların mevcudiyetinden emin olması için tamamlayıcı bilgiler kendisine gerekli bulunduğu ve eksikliğin telafi edilebileceği hallerde talebi reddetmeden önce yardım isteyen Tarafı keyfiyetten diplomatik yoldan haberdar edecektir. Bu tamamlayıcı bilgilerin tevdi için yardım istenilen Taraf tarafından bir süre tesbit olunabilecektir.

Madde 52

Birçok Devlet tarafından aynı fiilden veya değişik fiillerden dolayı aynı zamanda iade talep edildiği takdirde, yardım istenilen Taraf bütün şeraiti ve bilhassa yardım isteyen Devletler arasında bilahare yapılabilecek bir iade imkânını, taleplerin müteakbil tarihlerini, istenen şahsın uyrukluğunu, suçların vehamet derecesini ve işlendikleri yeri nazarı itibare alarak kararını serbestçe verecektir.

Madde 53

1.Yardıml istenilen Taraf veya üçüncü şahısların hakları mahfuz kalmak kaydıyla ve yardıml isleyen Tarafın talebi üzerine, yardıml islenen Taraf,

a.Delil teşkil edebilecek;

b. Suç neticesinde elde edilmiş olup, istenilen şahsın tesliminden önce veya sonra meydana çıkan;

c. Suç neticesinde elde edilen eşya karşılığında kazanılan eşyaları, kendi mevzuatında öngörülen usul çerçevesinde el koyarak teslim edecektir.

2. Bu eşyaların teslimi, istenilen şahsın ölümü veya kaçması sebebiyle iadenin yapılmaması halinde dahi yerine getirilebilecektir.

3. Yardıml istenilen Tarafın veya üçüncü şahısların kazanılmış hakları mevcut olduğu takdirde bu eşyalar, yardıml isteyen Taraf ülkesinde yürütölen kovuşturma sonunda en kısa süre içinde ve masraf istenmeksizin yardıml istenilen Tarafa iade olunacaktır.

Madde 54

1.Yardıml islenen Taraf, iade hakkındaki kararını diplomatik yoldan yardıml isleyen Tarafa gönderecektir.

2. Tamamen veya kısmen red halinde mucip sebepler gösterilecektir.

3. Talebin kabul edilmesi halinde yardıml istenilen Taraf, iade olunacak şahsın teslim yeri ile tarihini en uygun şekilde tesbit edecek ve yardıml isteyen Tarafa keyfiyetten yeterli bir süre önce bilgi verecektir.

4. İstenilen şahıs, tesbit olunan tarihte teslim alınmadığı takdirde, işbu maddenin 5. paragrafında derpiş olunan halde mahfuz kalmak kaydıyla, bu tarihten itibaren 15 günlük bir müddetin hitamında serbest bırakılabilir ve her halde 30 günlük bir müddetin geçmesinden sonra serbest bırakılacaktır. Yardıml islenen Taraf aynı fiil sebebiyle iadeyi reddedebilir.

5. İade edilecek şahsın teslim edilmesini veya alınmasını engelleyen istisnai hallerin mevcudiyeti halinde ilgili Taraf sürenin sona ermesinden önce diğer Tarafa haber verecektir, iki Taraf yeni bir teslim tarihi ve muhtemelen diğer bir teslim yeri üzerinde mutabık kalacaktır. Bu takdirde bundan önceki paragraf hükümleri uygulanacaktır.

Madde 55

1. İstenilen şahsın yardım istenilen Tarafa, iade talebine konu i er kil eden fiil dışında başka bir suç sebebiyle kovuşturulması veya hükümlü bulunması halinde, bu Taraf talep konusunda kararını verecek ve yardım isteyen Tarafa iade konusuna ilişkin kararını 54. maddenin 1 ve 2. paragraflarında öngörülen şekilde bildirecektir. Bununla birlikte, kabul halinde istenilen şahsın teslimi, yardım istenilen Taraf mahkemeleriyle ilişkisi kesilinceye kadar ertelenecektir. Bu takdirde teslim, 54 üncü maddenin 3. paragrafına uygun şekilde tesbit olunacak bir tarihte yapılacak ve aynı maddenin 4 ile 5. paragrafları uygulanacaktır.

2. İşbu maddenin hükümleri, islenilen şahsın, tutuklu olarak bulundurulması ve yardım istenen Devlet Adli makamlarının işi bittiğinde geri gönderilmesi kesin şartı ile, yardım isteyen Taraf adli makamları huzuruna çıkmak üzere geçici olarak gönderilmesine engel teşkil etmeyecektir.

Madde 56

iade edilen şahıs, iadeden evvel işlediği ve iadeye esas teşkil eden fiilden başka bir fiil sebebiyle kovuşturulamayacağı veya yargılanamayacağı gibi bir cezanın infazı için tutuklanamaz ve keza herhangi bir suretle hürriyeti kısıtlanamaz. Aşağıdaki haller müstesnadır.

a. Yardım istenilen Tarafın buna muvafakat etmesi. Muvafakatin istihsali için bir talepte bulunulacak ve buna 48. maddede öngörülen belgeler ile iade edilen şahsın iadenin teşmiline müteallik olarak yaptığı beyana ilişkin bulunan ve yardım istenilen Taraf makamlarına savunmasını takdim etme imkânının kendisine saklandığı hususunu havi adli tutanak eklenecektir.

b. İade edilen şahsın, nihai olarak serbestisine kavuşmasını takip eden 45 gün zarfında iade edildiği yardım isteyen Taraf ülkesini, elinde imkân olmasına rağmen terk etmemesi veya terkettikten sonra buraya geri dönmesi halinde.

Madde 57

Suç addolunan fiilin niteliği takibat esnasında değişliği takdirde, iade edilen şahs hakkında ancak yeniden tavsif edilen suçun unsurları iadeyi gerektiriyorsa, takibat veya yargılama yapılabilir.

Madde 58

56. maddenin (b) bendinde derpiş edilen hal müstesna ol!m2k üzere, yardım isteyen Tarafın kendisine teslim edilen şahsı üçüncü bir Devlete İ3de edebilmesi için yardım islenen Tarafın muvakaıatı gereklidir. Yardım isteyen Tarat bu amaçla, üçüncü Devlet tarafından kendisine tevdi olunan belgelerin kopyalarını yardım istenilen Tarafa gönderecektir.

Madde 59

1.Üçüncü bir Devlet tarafından diğer Taraflara teslim edilen bir şahsın iki Taraftan birisinin arazisi üzerinden transit suretiyle iadesine, diplomatik yoldan gönderilecek talepname üzerine izin verilecektir. Bu talepnameye, iadesi mümkün bir suçun sözkonusu olduğu hususunun tesbiti için gerekli belgeler eklenecektir. Bununla birlikte bir vatandaşın transit yoluyla iadesi reddedilebilir.

2.Hava yolunun kullanılması halinde aşağıdaki hükümler tatbik olunacaktır:

a. Uçağın iniş yapması Öngörülmemekte ise de, Talep Eden Tarafın uçağı ülkesi üzerinden geçeceği Devleti haberdar edecek ve 48. maddenin 2. paragrafının (a) bendinde öngörülen belgelerin mevcudiyetini teyid edecektir. Zorunlu bir iniş halinde, işbu tebligat 49. maddede öngörülen muvakkat tutuklama talebinin sonuçlarını doğuracak ve yardım isteyen Taraf usûlüne uygun bir transit talebinde bulunacaktır.

b. Uçağın iniş yapması sözkonusu olduğu takdirde, yardım isteyen Taraf, işbu maddenin 1. paragrafı hükümlerine uygun bir talepnameyi transit İstenilen-Devlete gönderecektir.

Madde 60

1. Yardım istenilen Taraf ülkesinde iade sebebiyle yapılan bütün masraflar bu Taraf uhdesinde kalacaktır.

2. Yardım istenilen Taraf ülkesinde transitten mütevellit masraflar yardım isleyen Tarafça ödenecektir.

Madde 61

İşbu bölüm hükümleri dairesinde yapılacak iade talepleri ile ekindeki belgeler, yardım isteyen Taraf dilinde iki nüsha halinde düzenlenecektir. Bundan başka, bu belgelerin yardım istenilen Taraf dilinde yapılmış iki nüsha tercümelere de eklenecektir.

BÖLÜM III HÜKÜMLÜ KİŞİLERİN TRANSFERİ

Madde 62

Her iki Âkil Taraf, işbu bölümde öngörülen şartlar çerçevesinde hükümlü kişilerin karşılıklı olarak transferini sağlamayı taahhüt ederler.

Madde 63

Transfer talebi;

a. Mahkemesince mahkûmiyet hükmü ittihaz olunan Akil Taraf (Hüküm Devleti);

b. Hükümlünün uyruğu olduğu Âkil Taraf (infaz Devleti);

c. Bizzat hükümlü,

tarafından yapılabilecektir.

Madde 64

İşbu bölüm aşağıdaki şartlarla uygulanacaktır:

a. Talebe konu teşkil eden suç her iki Akil Taraf mevzuatınca da cezalandırılmayı müstelzim bulunmalıdır;

b. Adli makâmın kararı kesinleşmiş ve infaz edilebilir nitelikte olmalıdır;

c. Hükümlü, transfer edileceği tarafın uyuğunda bulunmalıdır;

d. Hükümlü transferine rıza göstermelidir;

e. Transferin yapıldığı anda hükümlünün infaz: gereken asgari 6 ay bakiye hürriyeti bağlayıcı cezası bulunmalıdır;

f. Her iki Âkil Taraf, işbu transfer konusunda mutabık kalmış olmalıdır.

Madde 65

Hükümlünün transferi aşağıdaki hallerde red olunur:

a. Transfer her iki Âkit Tarafın hükümranlığına, güvenliğine ve kamu düzenine aykırı nitelikte ise;

b. Transfer talebi, infaz Devletinde kesinleşmiş bir karara* konu teşkil eden fiiller dolayısıyla hükmolunan bir cezaya ilişkin ise, veya aynı fiiller sebebiyle bu Devlette verilen bir ceza infaz edilmiş yahut zaman aşımına uğramış ise;

c. Mahkûmiyet karan münhasıran askerî bir suç dolayısıyla ittihaz olunmuş ise.

Madde 66

"Hükümlünün transferi aşağıdaki hallerde red olunabilir:

a. Hükümlü, ödemek zorunda olduğu tazminat tutarını tediye etmemiş ise. Bununla birlikte mahkeme masrafları ve her türlü para cezası infaz Devletinde bu Devletin mevzuatına uygun olarak infaz edilecektir.

b. Hükümlü aynı zamanda, Hüküm Devletinin uyruğunda bulunmakta ise. Uyrıkluluk durumu mahkûmiyet kararına konu teşkil eden fiillerin işleniş tarihine göre değerlendirilecektir.

Madde 67

1. Hükümlü transferine serbestçe ve transferin doğurabileceği hukuki sonuçları tamamen müdrük olarak rıza göstermelidir. Hükümlünün yaşı, sağlık veya aklî durumu sebebiyle iki Devletten birisi gerekli gördüğü takdirde, temsilcisinin mutabakatı alınacaktır. Bu konuda takip edilecek usul, Hüküm Devletinin mevzuatına tâbi olacaktır.

2. Hüküm Devleti, talebi üzerine infaz Devletine, transfer konusundaki rızanın yukarıdaki paragrafla belirtilen şartlar dairesinde verildiği hususunun bir konsolosluk görevlisi tarafından tesbii imkânını sağlayacaktır.

Madde 68

Hüküm Devletinde hükmolunan ceza İnfaz Devletinde. bu son Devletin mevzuatına uygun şekilde yerine getirilecektir.

Madde 69

İnfaz Devleti, kendisinden talep olunması halinde, mahkûmiyetle ilgili infaz işlemleri sonucundan Hüküm Devletine bilgi verecektir.

Madde 70

Cezanın infaz şartları ve usulü, bu konuda gerekli olan tüm kararları almakla yetkili bulunan infaz Devleti mevzuatına tâbi olacaktır.

Madde 71

Mahkûmiyet hükmünün esasına taallük eden tüm başvurular üzerine karar verme yetkisi sadece Hüküm Devletine ait olacaktır.

Madde 72

İşbu bölüm uygulanarak transfer edilen hiçbir hükümlü Hüküm Devletinde hükmolu-oan cezaya esas olan ve transfere konu teşkil eden suç dolayısıyla infaz Devletince yeniden takibata tâbi tutulmayacak, tutuklanamayacak veya hürriyeti kısıtlanamayacaktır.

Madde 73

İşbu bölüm yürürlüğe girmeden önce veya sonra ittihaz olunan mahkûmiyet kararlarına uygulanacaktır.

Madde 74

Bütün transfer talepleri yazılı olarak yapılacaktır. Taleple, hükümlünün kimliği, Hüküm Devletinde tutuklu bulunduğu mahal ve infaz Devletindeki ikamet yeri belirtilecektir.

Hükümlünün veya temsilcisinin transfere rıza gösterdiğine dair beyanı da talep belgesine eklenecektir.

Madde 75

a. Hüküm Devleti, mahkûmiyet kararının asıl veya onaylı örneğini infaz Devletine iletcek ve karara, infaz edilebilir nitelikte bulunduğu dair meşruhat verecektir. Hüküm Devleti bakiye infazı gereken ceza süresi ve tutuklulukta geçen süreye ilişkin bütün bilgileri de sağlayacaktır.

b. Her iki Âkit Taraftan birisi, diğer Âkit Tarafça iletilen bilgileri, talebi kabul etmesi için yetersiz gördüğü takdirde, gerekli tamamlayıcı bilgileri isteyebilecektir.

c. Bu belgelere infaz Devletinin dilinde veya İngilizce çevirileri eklenecektir.

Madde 76

Transfer talepleri, Adalet Bakanlıkları arasında veya diplomatik yoldan teati olunacaktır.

Madde 77

işbu bölümün uygulanmasına taallük eden evrak ve belgeler onay işleminden muaf olacak, yetkili makamın imza ve mühürünü ihtiva edecektir.

Madde 78

Münhasıran diğer Devlet arazisinde yapılan masraflar hariç olmak üzere, transfer mas rafları İnfaz Devleti tarafından karşılanacaktır.

BÖLÜM IV

ADLİ KARARLARIN TANINMASI VE TENFİZİ

Madde 79

Akit Taraflardan her biri Akit Taraf ülkesinde kendi mevzuatına göre verilmiş ve icra kabiliyetini aşağıdaki kararları tanır ve tenfiz eder:

- a. Hukukî ve ticarî konularda kesinleşmiş adli kararlar;
- b. Cezaî konularda zararın tazmini ve malların iadesini öngören kesinleşmiş adli kararları,
- c. Hukukî ve ticarî konularda hakem kararları.

Madde 80

1. Bu maddenin 2. fıkrasında belirtilen haller dışında, işbu Sözleşmenin 79. maddesinde zikredilen adli kararlar, kendisinden tanıma veya lenfiz talep edilen Âkil Taraf ülkesinde tanınır ve lenfiz edilir.

2. Adli kararın tanınması veya tenfizi aşağıdaki hallerde red olunur:

a. Kararın ülkesinde tanınması veya tenfizi gereken Âkit Taraf kendi hukukuna göre münhasır yetkiyi haiz ise;

b. Bu karar, ülkesinde tanınacağı veya lenfiz edileceği Tarafın yürürlükteki mevzuatına veya kamu düzenine aykırı ise;

c. Kararın tanınması veya tenfizinin talep edildiği Âkit Tarafın bîr adlî mercii, daha önce aynı konuda, aynı Taraflar arasında ve aynı olaylara dayanan kesinleşmiş bir karar vermiş ise veya aynı konu talep edilen Tarafın yargı makamları nezdinde daha önce açılmış bir dâva konusu ise;

d. Davayı kaybeden kişi, kararın ülkesinde verildiği Âkit Tarafın usul hükümlerine göre yetkili adlî makamlar önüne davet edilmemiş veya dâva gıyabında cereyan etmiş ise.

Madde 81

1. Adlî kararın tanınması veya tenfizine ilişkin talep ya ilk defa dâvayı karara bağlayan adlî makama tevdi olunmak ve bu makamın diğer Âkil Tarafın yetkili adlî makamına Adalet Bakanlığı aracılığıyla gönderilmek veya ilgili kişi tarafından doğrudan doğruya tanıma veya tenfizin talep edildiği Tarafın yetkili adlî makamına tevdi edilmek suretiyle yapılır.

2. Tanıma ve lenfiz talebine aşağıdaki belgeler eklenecektir:

a. Adlî kararın veya hakem kararının onaylanmış bir nüshası ile bizatihi kararın bünyesinde bulunmadığı takdirde, bunun icra kabiliyeti olduğunu ve kesinleştiğini teyid eden bir belge;

b. Duruşmaya katılmamış dâvayı kaybeden kişinin, ülkesinde karar verilen tarafın mevzuatına uygun olarak mahkemeye davet edildiğini teyid eden bîr belge;

c. Yukarıda sayılan belgelerin tercümesi ve ayrıca kararın tanınacağı ve lenfiz edileceği Tarafın lisanında yazılmadığı takdirde, talebin bu ülke dilinde tercümesi.

3. Tenfiz kararı, tenfizin ülkesinde uygulanacağı Tarafın yetkili makamınca ve kendi kanununun öngördüğü usule uygun olarak verilir.

Madde 82

Kararın tanınması veya tenfizi talebi ile kendisine başvurulmuş adlî makam, 79. ve 80. maddelerde öngörülen şartların mevcudiyetini tesbitle yetinecektir; bu şartlar mevcut ise söz konusu makam tanıma ve tenfize karar verecektir.

Madde 83

İşbu Sözleşmenin aksini öngören hükümleri hariç, ülkesinde tenfizin icra edileceği Akil Taraf makamları, tenfizi kendi kanunlarına göre yerine getirir.

Madde 84

Bizzat kendi vatandaşlarının ahval-i şahsiyesini ilgilendiren sorunlarda Akit Taraflardan birinin kesinleşmiş adli kararları diğer tarafın ülkesinde tanınır ve hiçbir tanıma usulüne tâbi olmaksızın hüküm ifade eder.

Madde 85

Akit Taraflardan birinin ülkesinde hukukî ve ticarî konularda verilen hakem kararları diğer Taraf ülkesince kendi mevzuatına uygun olarak ve 80. ve 81. maddelerde öngörülen şartların hakem kararlarına uygulanabildiği ölçüde tanınır ve tenfiz edilir.

BÖLÜM V

NIHAİ HÜKÜMLER

Madde 86

Bu sözleşmenin yürürlüğe girmesi ile Türkiye Cumhuriyeti ile Irak Krallığı arasında 1946 yılında akdedilen "Suçluların Geri Verilmesi" ve "Hukuk, Ceza ve Ticaret işlerine Dair Adli Yardım" Sözleşmeleri yürürlükten kalkar.

Madde 87

1. İki Âkil Taraftan herbiri, işbu Sözleşmenin yürürlüğe girmesi için kanunlarında gerekli görülen usulün yerine getirildiğine dair bildirimini yekdiğerine tevdi edecektir. Bu usul işlemlerinin yerine getirildiğine dair bildirimler mümkün olacak en kısa sürede teati olunacaktır.

2. İşbu Sözleşme, bu bildirimlerin sonuncusunun alınmasını takip eden ikinci ayın birinci günü yürürlüğe girecektir.

3. İşbu Sözleşme süresiz olarak akdolanmıştır. Bununla birlikte Âkit Taraflardan herbiri, diplomatik yoldan yazılı olarak ihbarda bulunmak sureliyle işbu Sözleşmeyi her zaman fesh edebilir. Bu takdirde, fesih ihbarı, sözkonusu ihbarın alınmasından bir sene sonra hüküm ifade edecektir.

4. Her iki Hükümetin usulüne uygun bir şekilde yetki verilen temsilcileri işbu Sözleşmeyi imzalamışlardır.

İşbu Sözleşme Ankara'da Eylül 1989 tarihinde Türkçe ve Arapça dillerinde ve her iki metin de geçerli olmak üzere iki nüsha olarak tanzim edilmiştir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

HÜKÜMETİ ADINA

Zeki ÇELİKKOL

Büyükelçi

Konsolosluk, Hukuk ve

Sosyal İşler Genel Müdürü

IRAK CUMHURİYETİ

HÜKÜMETİ ADINA

Abdulmecit AL-JANABİ

Devlet Şura Meclisi

Başkanı

